

2020 - IV

Sektörel Güncel Gelişmeler

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İÇİNDEKİLER

ENERJİ

3

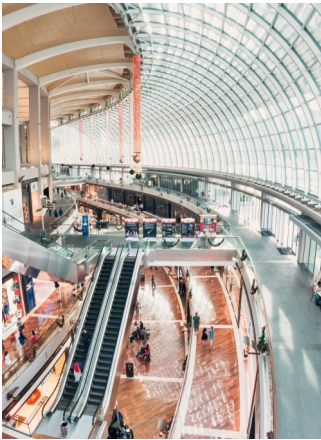
DEMİR ÇELİK

6

PERAKENDE

9

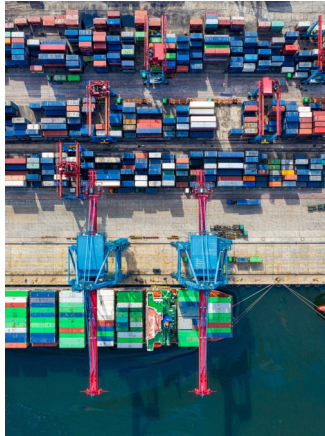
İNŞAAT VE KONUT

4

LOJİSTİK

7

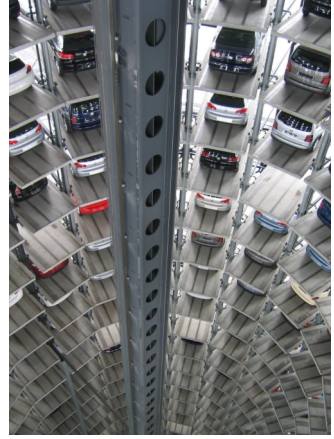
BEYAZ EŞYA

10

OTOMOTİV

5

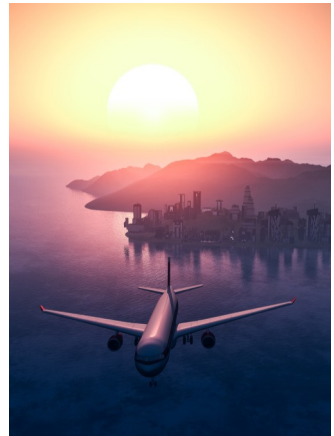
TEKSTİL-HAZIR GİYİM

8

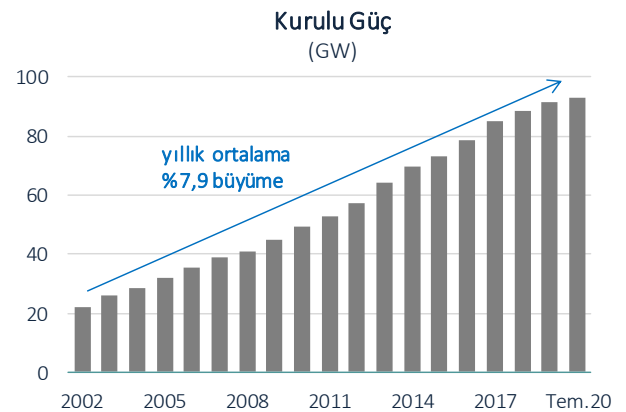
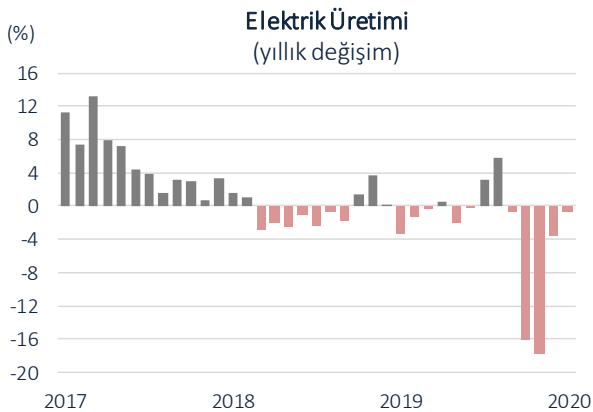
TURİZM

11

		Son Veri	Önceki Veri	
Elektrik Üretimi (yıllık değişim)	Temmuz	-% 0,7	-% 3,5	●
Elektrik Tüketimi (yıllık değişim)	Temmuz	-% 0,5	-% 2,2	●
Elektrik Tüketici Fiyatı (yıllık değişim)	Temmuz	% 17,3	% 24,8	●
Elektrik Üretici Fiyatı (yıllık değişim)	Temmuz	% 12,7	% 9,4	●
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 6,1	% 6,0	▼

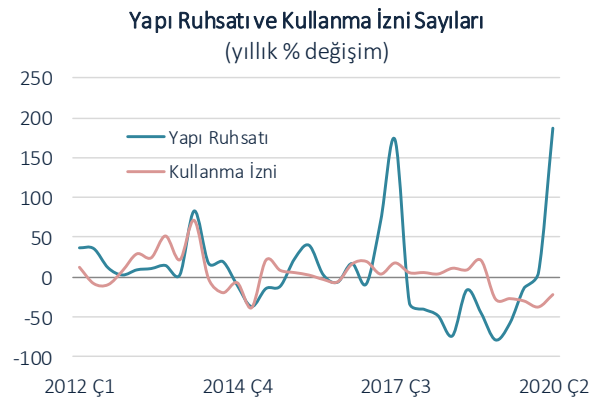
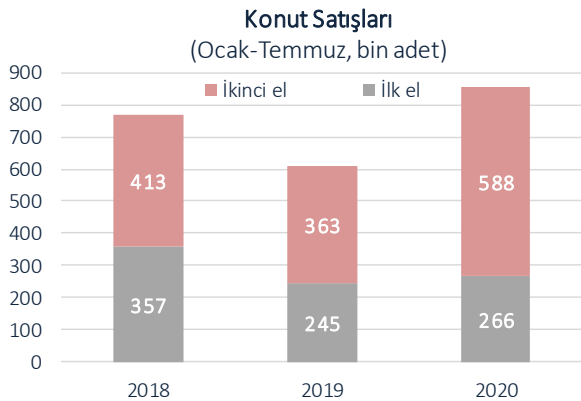
- Salgın nedeniyle Mart ayından itibaren gerileyen elektrik üretimi ve tüketimi Temmuz ayında da bir önceki yıla kıyasla bir miktar gerilerken, düşüşün büyük ölçüde hız kaybettiği izlendi.
- Salgın nedeniyle zayıf seyreden ekonomik aktiviteden olumsuz etkilenen doğalgaz sektöründe de yılın ilk yarısında ithalat önemli ölçüde gerilerken, Rusya'dan yapılan ithalat bu dönemde %40'ın üzerinde geriledi. Buna karşılık, son dönemde daha ucuz maliyetli olan LNG ithalatının toplam doğalgaz ithalatındaki payının arttığı izleniyor. 2017 yılında %20'nin altında olan LNG ithalatının payı 2019 yılında %28 düzeyine yükselmişti. Önümüzdeki dönemde LNG ithalatındaki artışın sürmesi beklenmekle birlikte, ithalatın büyük bir bölümünü boru hattı ile taşınan doğalgazın oluşturmayı sürdüreceği düşünülüyor.
- Elektrik üretiminde yatırım ortamını iyileştirmek amacıyla hibrit elektrik üretim santrallerinin kurulmasına ilişkin EPDK düzenlemesi Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Düzenleme ile birlikte, birden fazla kaynakla elektrik üretimi yapılacak hibrit elektrik üretim tesislerinin önünü açılıyor. Buna göre, nükleer santraller hariç, tüm elektrik üretim santrallerine ikinci bir kaynağa dayalı elektrik üretimi yapma imkânı da veriliyor. Son dönemde konvansiyonel enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinin güneş, rüzgâr ve biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretmeye yönelik talepleri sıkça dile getiriliyordu.
- Enerji ihtiyacının büyük bir kısmının ithalat ile gerçekleşmesi nedeniyle son yıllarda öne çıkan doğalgaz sektöründe arz güvenliğinin sağlanması için doğalgaz depolama yatırımları devam ediyor. Kuzey Marmara Doğalgaz Depolama Projesi'nde üçüncü fazın inşası için 495 milyon USD yatırım planlanıyor. Söz konusu yatırımla mevcut durumda 2,8 milyar metreküp depolama kapasitesi olan tesisin kapasitesinin 4,6 milyar metreküpe çıkarılması amaçlanıyor. Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama Projesi ve LNG tesislerinin de etkisiyle 2023 yılında toplam depolama kapasitesinin 11 milyar metreküpe ulaşması hedefleniyor. Bu kapasite, Türkiye'nin toplam doğalgaz ihtiyacının %20'sine denk geliyor.
- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Karadeniz'de 320 milyar metreküp doğalgaz bulunduğunu ve bulunan rezervin 2023'te kullanıma alınmasının hedeflendiğini açıkladı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dönmez, Türkiye'nin yıllık doğal gaz tüketiminin 45- 50 milyar metreküp olduğunu belirterek söz konusu kaynağın ülkemizin yaklaşık 7-8 yıllık ihtiyacını karşılayabileceğini ve ekonomik değerinin 65 milyar USD civarında olacağını ifade etti. Bulunan rezervin kullanıma alınması durumunda enerjide arz güvenliğinin artması ve enerji faturasının düşmesi gibi olumlu etkilerin ön plana çıkacağı değerlendiriliyor.

Kaynak: BDDK, TEİAŞ, Datastream

		Son Veri	Önceki Veri	
Büyüme (reel, GSYH inşaat alt kalemi)	2020 Ç1	-% 1,5	-% 3,8	▼
Yapı Ruhsatı Sayısı (yıllık değişim)	2020 Ç2	% 187,2	% 5,5	▲
Yapı Kullanma İzni Sayısı (yıllık değişim)	2020 Ç2	-% 22,2	-% 37,8	▼
Bina İnşaatı Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Haziran	% 8,8	-% 9,0	▲
Konut Satışları (yıllık değişim)	Temmuz	% 124,3	% 209,7	▲
İpotekli (yıllık değişim)	Temmuz	% 900,6	% 1286,9	▲
Diğer (yıllık değişim)	Temmuz	% 10,6	% 63,8	▲
Konut Fiyat Endeksi (reel, yıllık değişim)	Haziran	% 11,6	% 10,7	▲
Yabancıların Gayrimenkul Yatırımları (milyar USD)	Haziran	0,2	0,2	●
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 8,7	% 8,8	▼

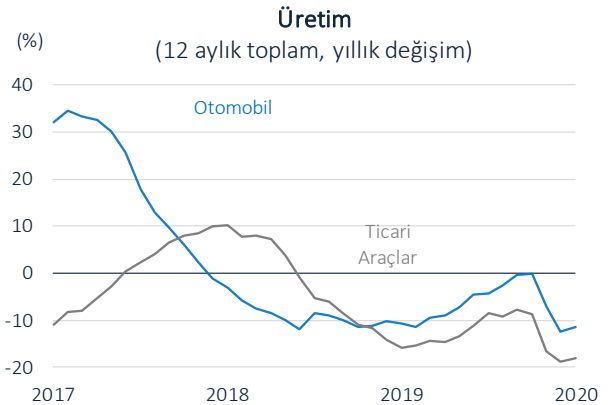
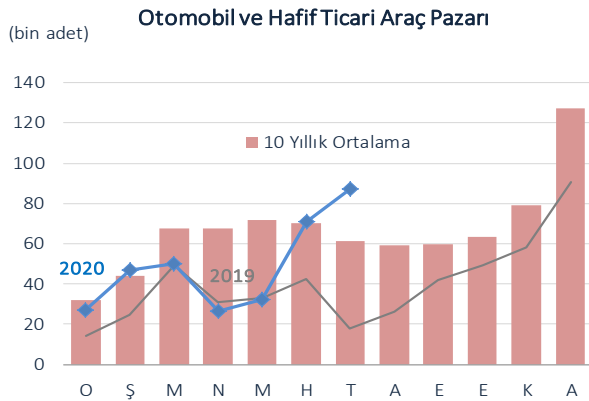
- Nisan-Mayıs döneminde salgının etkisiyle yıllık bazda daralan konut satışları, Haziran ve Temmuz aylarında rekor düzeyde arttı. Haziran'da yıllık bazda %210 yükselen konut satışları, Temmuz ayında da %124 oranında artış kaydetti. Böylece, Ocak-Temmuz dönemi itibarıyla yurt genelinde satılan konut sayısı 854 bine ulaştı. Bu dönemde gerçekleşen konut satışlarının yaklaşık %70'ini ikinci el satışlar oluşturdu.
- Yurt genelinde konut satışlarının hızlı bir şekilde artmasında, Haziran ayında uygulanmaya başlanan konut alımlarının finansmanına yönelik kredi paketleri etkili oldu. Bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında, Temmuz ayında ipotekli satışlar neredeyse 10 katına çıkarken, Ocak-Temmuz dönemi itibarıyla ipotekli satışlardaki yıllık artış %314'e ulaştı. Böylece, 2019'un ilk 7 aylık dönemi itibarıyla %16 düzeyinde bulunan ipotekli satışların toplam satışlardaki payı bu yılın aynı döneminde %47'ye yükseldi.
- Piyasadaki canlanmanın etkileri konut fiyatlarında da gözlemlendi. Haziran ayı itibarıyla Türkiye genelinde konut fiyatları yıllık bazda %25,7 artarken, 3 büyük ilde en hızlı artış %28 ile İzmir'de gerçekleşti. Bu dönemde yurt genelinde konut fiyatlarındaki reel artış ise %11,6 oldu. Ancak, son 2 yılın fiyat gelişmeleri dikkate alındığında, konut fiyatlarındaki artışın 2 yıllık enflasyonun gerisinde kaldığı, dolayısıyla 2018-2019 yıllarında gözlenen reel kayıpların halen telafi edilemediği görülüyor.
- Satışların önemli bir kısmının ikinci el piyasasında gerçekleşmesine ve piyasada halen önemli düzeyde stok bulunmasına karşılık, yılın ikinci çeyreğinde yeni inşaat yapmak üzere alınan yapı ruhsatlarında belirgin bir yükseliş kaydedilmesi dikkat çekti. 2 yıl süren bir daralma sürecinin ardından ilk çeyrekte yıllık bazda %5,5 artan yapı ruhsatı sayısı, ikinci çeyrekte de %187 yükseldi.
- TÜİK verilerine göre inşaat sektörü güven endeksi Temmuz'da aylık bazda 9 puan artarak 87 seviyesine yükseldi. Endeks, özellikle son 3 aylık dönemde iş hacmi ve siparişlere ilişkin olumlu sinyaller verirken, gelecek 3 aylık döneme ilişkin beklentilerin önceki aylara kıyasla daha zayıf bir tablo çizmesi dikkat çekti.

Kaynak: BDDK, Datastream, TÜİK

		Son Veri	Önceki Veri	
Toplam Üretim (adet, yıllık değişim)	Temmuz	-% 11,8	-% 5,4	▼
Otomobil (adet, yıllık değişim)	Temmuz	-% 9,9	% 0,3	▼
Ticari Araç (adet, yıllık değişim)	Temmuz	-% 15,4	-% 17,2	▼
Toplam Yurt İçi Araç Satışları (adet, yıllık değişim)	Temmuz	% 387,5	% 66,3	▲
Otomobil (adet, yıllık değişim)	Temmuz	% 350,9	% 58,4	▲
Ticari Araç (adet, yıllık değişim)	Temmuz	% 610,7	% 108,7	▲
İhracat (adet, yıllık değişim)	Temmuz	-% 33,3	-% 26,9	▼
İhracat (tutar, yıllık değişim)	Temmuz	-% 24,6	-% 8,8	▼
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 1,6	% 1,6	●

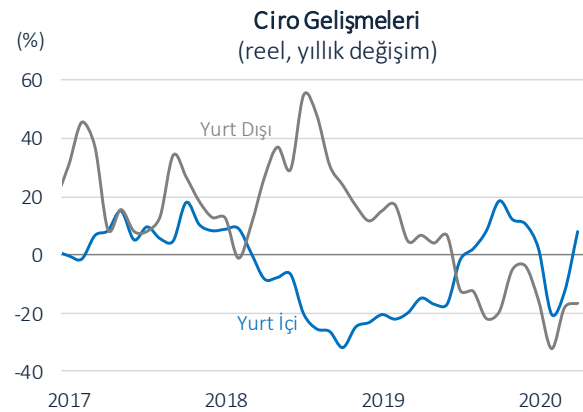
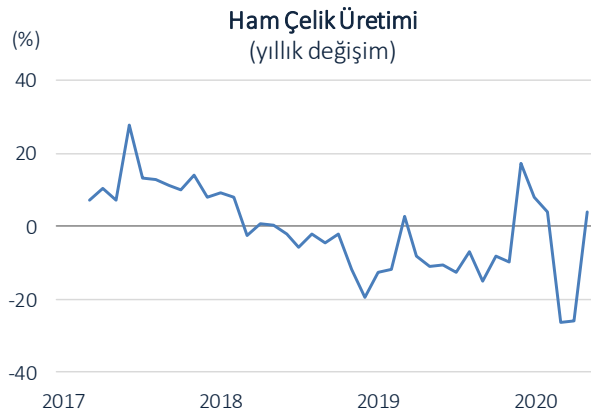
- Nisan ve Mayıs aylarında koronavirüs salgınının ve araç arzında yaşanan sıkıntıların etkisiyle daralan yurt içi otomotiv pazarı, Haziran ve Temmuz ayında düşük faiz oranlarının ve baz etkisiyle büyüme kaydetti. Haziran'da yıllık bazda %66,3 büyüyen otomobil ve hafif ticari araç pazarı, Temmuz'da da %387,5 artışla 87 bin adet ile verinin yayımlanmaya başladığı 1993 yılından itibaren en yüksek seviyede gerçekleşti. Ocak-Temmuz döneminde, otomobil ve hafif ticari araç pazarı yıllık bazda %60,3 artarak 341 bin adet oldu.
- Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) verilerine göre, Temmuz ayında otomobil üretimi yıllık bazda %9,9, ticari araç üretimi de %15,4 daraldı. Böylece sektör genelinde üretim Temmuz ayında yıllık bazda %11,8, Ocak-Temmuz döneminde de %26,7 daraldı. OSD tarafından yayımlanan verilere göre, Temmuz ayında toplam ihracat adet bazında %33,3 daralarak 78 bin olurken, USD bazında %24,6 oranında azalarak 2,2 milyar USD seviyesinde gerçekleşti. Ocak-Temmuz döneminde, ihracat adet bazında %36,1 düşüş kaydederken, USD bazında %28,8 gerileme gösterdi.
- Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD), yurt içi otomotiv pazar büyüklüğünün 2020 yılında 650-700 bin adet seviyesinde gerçekleşeceğini öngördüklerini açıkladı. Öte yandan, son dönemde döviz kurlarında yaşanan hareketliğin ve faiz oranlarında gözlenen yükseliş eğiliminin sektör üzerinde baskı yaratabileceği düşünülüyor.
- Küresel ölçekte de otomotiv satışlarında Temmuz ayında yıllık bazda %6,8 ile sınırlı düşüş yaşanırken, Ocak-Temmuz döneminde dünya genelinde yaklaşık %25 daralma kaydedildi. Türkiye'nin ana ihrac pazarı olan Avrupa'da da ilk 7 ayda otomotiv satışlarında %34'lük düşüş gözlemlendi. Avrupa Otomotiv Üreticileri Birliği 2020 yılında bölgede otomobil satışlarında %25 oranında düşüş kaydedileceğini tahmin ediyor.

Kaynak: Datastream, TCMB

		Son Veri	Önceki Veri	
Ham Çelik Üretimi (yıllık değişim)	Haziran	% 4,1	-% 25,9	▲
Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Haziran	% 0,6	-% 18,2	▲
Demir Cevheri Fiyatı (yıllık değişim)	Temmuz	-% 9,7	-% 5,7	▼
İhracat (yıllık değişim)	Haziran	% 38,4	-% 21,7	▲
Yurt İçi Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	% 8,0	-% 12,6	▲
Yurt Dışı Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 16,6	-% 18,1	▼
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 3,3	% 3,3	●

- Dünya Çelik Birliği'nin (Worldsteel) verilerine göre, Mayıs ayında yıllık bazda %8,7 oranında gerileyen dünya ham çelik üretimi Haziran ayında da %7 daraldı. Haziran'da, ilk beş ülkenin dördünün çelik üretiminde düşüş sürerken, lider üretici konumundaki Çin'in üretimi %4,5 arttı. İlk 6 aylık dönemde, dünya çelik üretimindeki düşüş %6 düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde, en sert düşüş %20'ye yaklaşan oranlarla Avrupa Birliği ile Amerika kıtasındaki ülkelerde kaydedilirken, Asya ülkelerinde %3 ile sınırlı gerileme görüldü. Türkiye'nin ham çelik üretimi de Haziran'da salgın kısıtlamalarının gevşetilmesinin etkisiyle yıllık bazda %4,1 oranında artarken, yılın ilk yarısında %4,1 oranında gerileme kaydetti.
- Yurt içinde Ocak-Haziran döneminde, 2019'un aynı dönemine göre, nihai çelik mamul tüketiminde %8,7 artış gözlemlendi. Tüketimdeki artışın üretime de olumlu yansımalarıyla, aynı dönemde mamul çelik üretimi de %2,3 arttı. Ürün dağılımına bakıldığında, daha çok inşaat sektöründe kullanılan uzun çeliğin tüketiminin %12,4, otomotiv ve diğer alanlarda kullanılan yassı çeliğin tüketiminin %5,8 arttığı görüldü. Uzun çelik üretimi bu dönemde %3,3, yassı çelik üretimi de %0,9 artış kaydetti. Aynı dönemde Türkiye'nin hurda ithalatında da miktar yönünden artış yaşanırken, düşen hurda fiyatlarının etkisiyle tutar bazında düşüş gözlemlendi.
- Haziran ayında, salgına ilişkin kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılmasıyla beraber ekonomik faaliyette gözlenen canlanma sektörün yurt içi cirolarına da olumlu yansırken, yurt dışı cirolar salgına bağlı küresel talep düşüklüğü ve özellikle AB'nin ithalattaki kısıtlamaları nedeniyle gerilemeyi sürdürdü.
- Türkiye'nin çelik ürünleri ihracatı Haziran ayında Temmuz 2019'dan bu yana ilk defa yıllık bazda artış gösterirken, Ocak-Haziran döneminde önceki yılın aynı dönemine göre, miktar bazında %11,3 azalarak 9,9 milyon ton düzeyinde gerçekleşti.
- Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD), sektörün yılın ikinci yarısında olumlu bir performans sergilemesini beklerken, Haziran ayından itibaren artış eğilimine giren yurt içi çelik tüketiminin, salgın sürecindeki kayıplarını telafi edebilmesi açısından yurtiçi üretim ile karşılanmasının kritik önem taşıdığını ifade etti.

Kaynaklar: BDDK, TÜİK, TÇÜD, ÇİB, Datastream

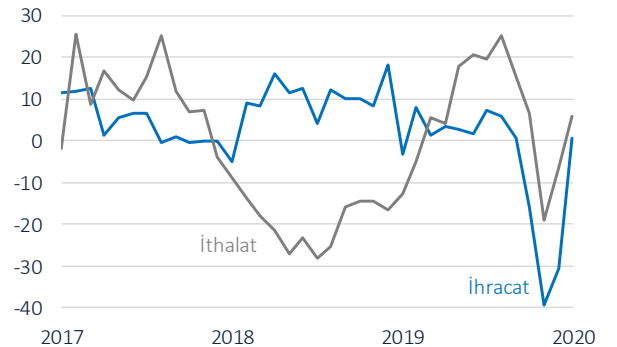
		Son Veri	Önceki Veri	
Baltık Kuru Yük Endeksi (ortalama, yıllık değişim)	Temmuz	-% 12,7	-% 2,4	▼
İhracat Miktar Endeksi (yıllık değişim)	Haziran	% 0,7	-% 30,4	●
İthalat Miktar Endeksi (yıllık değişim)	Haziran	% 5,9	-% 6,5	▲
Toplam Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 25,3	-% 32,5	▼
Karayolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 8,3	-% 25,6	▼
Denizyolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 19,1	-% 19,5	▼
Havayolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 75,2	-% 74,4	▼
Depolama Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 18,9	-% 20,9	▼
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 2,4	% 2,4	●

- Dünya Ticaret Örgütü, Mal Ticareti Barometresi'nin (MTB) salgın nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde tarihi bir azalış göstererek en düşük seviyesine gerilediğini açıkladı. MTB, Haziran ayında yıllık bazda 18,6 puan azalışla 84,5'e gerileyerek 2007'den bu yana en düşük seviyesinde gerçekleşti. Göstergelerin 3. çeyrekte dünya ticaretinde ve üretiminde kısmi artışa işaret ettiğini belirten DTÖ, toparlanmaya ilişkin belirsizliğin sürdüğünü ifade etti. 2020 yılı genelinde küresel ticarete gerilemenin, %13'lük düşüşe işaret eden "daha az kötümser senaryo"ya yakın bir düzeyde gerçekleşebileceği belirtildi.
- Dış ticaret miktar endekslerine göre, Mayıs ayında yıllık bazda %30,4 gerileyen Türkiye'nin ihracatı Haziran ayında %0,7 artış kaydetti. İthalat miktar endeksi de Mayıs ayındaki %6,5'lik düşüşün ardından Haziran'da %5,9 yükseldi. Dış ticaret taşıma şekillerine göre incelendiğinde, deniz yolunun %60'a yaklaşan bir oranla en yüksek paya sahip olduğu, bunu %30 civarında payı ile kara yolunun izlediği görülüyor.
- Mayıs ayında gerek iç hat gerekse dış hat yolcu sayısında geçen senenin aynı dönemine göre %50 civarında düşüş kaydedilmişti. Haziran'da %56 olan iç hat yolcu sayısındaki düşüş Temmuz'da %41'e indi. Dış hat yolcu sayısındaki gerileme ise Haziran'da %68, Temmuz'da %64 düzeyinde gerçekleşti.
- KPMG Türkiye ve İstanbul Üniversitesi işbirliği ile hazırlanan Lojistik Sektörü Güven Endeksi üçüncü çeyrekte, salgının etkisinin en ağır hissedildiği ikinci çeyreğe göre %67 artarak 130,4 olarak gerçekleşti. Katılımcıların %42'si lojistik sektöründeki gelirlerin 2021'de normal seviyelere ulaşacağını düşünürken, %37'si bunun 2020'nin ikinci yarısında gerçekleşeceğini tahmin ediyor. Katılımcıların %52'sine göre, sektörün operasyon hacmi normal seviyeleri 2021 veya daha sonraki dönemde yakalayabilecek.
- Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) 28 Temmuz'da yaptığı açıklamada, küresel havayolu sektöründe yolcu trafiğinin Covid-19 öncesi seviyelere dönmemesinin 2024 yılına sarkabileceğini belirtti. Kısa mesafe seyahatlerindeki iyileşmenin uzak mesafe seyahatlerine kıyasla hızlı olacağı vurgulanırken, 2020 yılında küresel yolcu sayısının 2019'a kıyasla %55 oranında düşmesi bekleniyor. Söz konusu düşüş tahmini Nisan'da %46 olarak açıklanmıştı. Küresel yolcu sayısının 2021'de 2020 yılına göre %62 artması beklenmesine karşın, bu durum yolcu sayısının 2019'a kıyasla yaklaşık %30 daha düşük düzeyde gerçekleşeceğine işaret ediyor.

Baltık Kuru Yük Endeksi

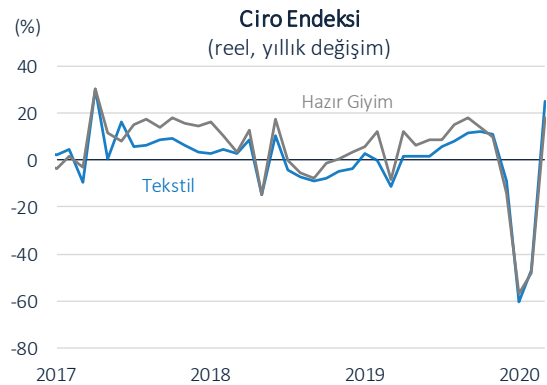
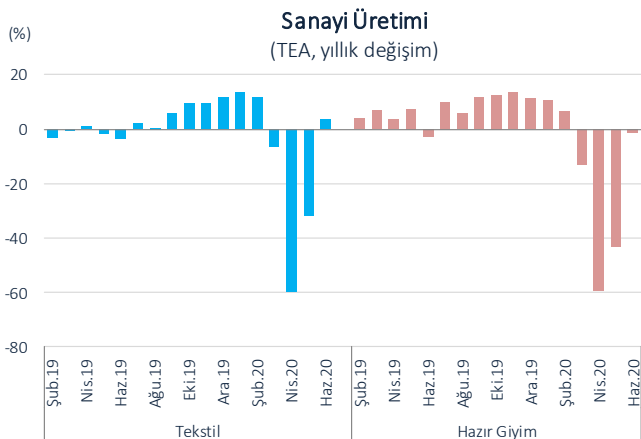
Dış Ticaret Miktar Endeksleri (TEA, yıllık % değişim)

Kaynaklar: BDDK, DHMİ, TÜİK, Datastream

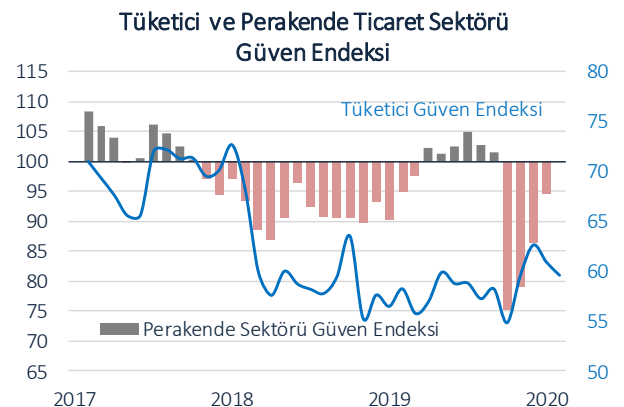
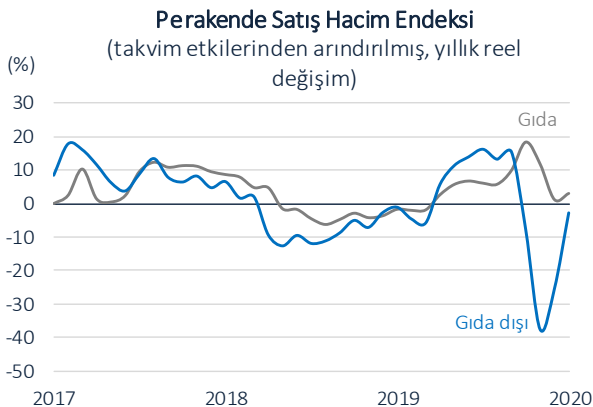
		Son Veri	Önceki Veri	
Tekstil Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Haziran	% 3,6	-% 31,8	▲
Hazır Giyim Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Haziran	-% 1,5	-% 43,5	▼
Tekstil Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	% 25,0	-% 46,9	▲
Hazır Giyim Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	% 18,2	-% 48,4	▲
Tekstil Üretici Fiyatları (yıllık değişim)	Temmuz	% 10,2	% 8,3	●
Hazır Giyim Üretici Fiyatları (yıllık değişim)	Temmuz	% 3,3	% 3,1	●
Tekstil İhracatı (yıllık değişim)	Haziran	% 21,7	-% 46,7	▲
Hazır Giyim İhracatı (yıllık değişim)	Haziran	% 19,6	-% 52,1	▲
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 4,5	% 4,4	●

- Nisan ve Mayıs aylarında salgın kısıtlamalarından olumsuz etkilenerek hızlı gerileyen tekstil üretimi, Haziran ayında normalleşme adımlarıyla yıllık bazda artış kaydetti. Öte yandan, kısıtlamalardan görece daha ağır etkilenen hazır giyim sektörünün üretimindeki gerileme ivme kaybetmesine karşın Haziran'da da sürdü. Böylece, ilk 6 aylık dönemde tekstil ürünleri imalatında yıllık bazda %12,7, giyim eşyaları imalatında da %18 düşüş kaydedildi.
- Nisan ve Mayıs'ta sert gerileyen tekstil ve hazır giyim sektörlerinin ihracatı, Haziran ayında küresel talep koşullarında gözlenen kademeli iyileşmeye bağlı olarak yıllık bazda yeniden artış gösterdi. Ocak-Haziran döneminde tekstil sektörü ihracatı ürün bazında değerlendirildiğinde, teknik tekstil ihracatının dokuma kumaş ihracatını aşarak ilk sıraya yerleşmesi dikkat çekti. Yılın ilk yarısında söz konusu alt grubun ihracatı 2019'un aynı dönemine kıyasla %44 artış kaydetti. Ayrıca, Türkiye, bu dönemde 573 milyon USD'lik maske ve koruyucu giysi ihracatı gerçekleştirdi.
- İHKİB verilerine göre, hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı Temmuz ayında yıllık bazda %8,4 oranında artarken, Ocak-Temmuz döneminde %15,3 geriledi. İTKİB verilerine göre, tekstil sektörünün ihracatı da Temmuz ayında yıllık bazda %4,7 artış kaydederken, Ocak-Temmuz döneminde %14,2 oranında geriledi. Bu dönemde her iki sektörün ihracatında AB ülkeleri en önemli pazar olma konumunu sürdürdü. Hazır giyim sektöründe en fazla ihracat yapılan ilk on ülke içerisinde ABD'ye yönelik ihracatın, bir önceki yılın aynı dönemine göre %17,6 oranında artması dikkat çekti.
- Tekstil ve hazır giyim sektörlerinin ihracatının, Haziran ve Temmuz aylarında ekonomik faaliyet ve dış talep koşullarındaki görece olumlu görünümün etkisiyle toparlanmakta olduğu gözleniyor. Öte yandan, Haziran ve Temmuz aylarında söz konusu sektörlerde kapasite kullanım oranları salgın öncesi dönemin altında kalmaya devam ederken, salgın koşullarına bağlı olarak, hem ürün hem de ülke açısından ihracat kompozisyonundaki değişimlerin, önümüzdeki dönemde sektörlerin performansları üzerinde belirleyici olacağı düşünülüyor.

		Son Veri	Önceki Veri	
Satış Hacim Endeksi (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 0,8	-% 17,3	▼
Gıda	Haziran	% 3,0	% 1,2	▲
Gıda dışı (akaryakıt hariç)	Haziran	-% 2,8	-% 25,5	▼
Elektronik eşya ve bilgisayar	Haziran	% 2,5	-% 27,4	▲
Mobilya, beyaz eşya ve diğer	Haziran	% 1,3	-% 7,6	▲
Tekstil, giyim ve ayakkabı	Haziran	-% 19,5	-% 57,2	▼
Eczacılık, tıbbi ürünler ve kozmetik	Haziran	-% 1,0	-% 12,0	▼
Posta ve internet yoluyla ticaret	Haziran	% 99,4	% 94,7	▲
Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Haziran	-% 3,0	-% 21,3	▼
Perakende Güven Endeksi (aylık değişim)	Temmuz	% 9,6	% 9,3	▲
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 4,9	% 5,2	●

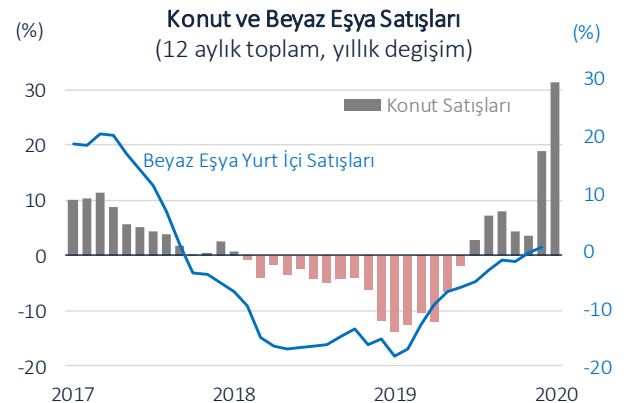
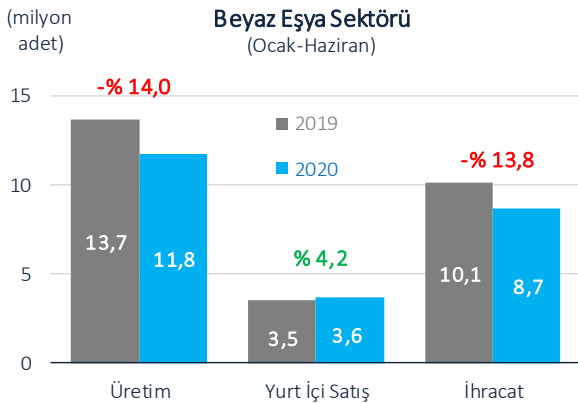
- Perakende satış hacim endeksi Haziran'da yıllık bazda %0,8 azaldı. Bu dönemde gıda satışları %3 artarken, gıda dışı satışlar %2,8 oranında geriledi. Gıda dışı grupta internette satışlar diğer kategorilerden olumlu ayrılmaya devam etti. Bu dönemde, elektronik eşya ile mobilya ve beyaz eşya satışlarında da yükseliş kaydedildi. Mobilya ve beyaz eşya satışlarındaki artışta, Haziran ayında söz konusu ürün gruplarını içerecek şekilde düzenlenen kredi destek paketleri ile konut piyasasındaki hareketlenme etkili oldu.
- TCMB tarafından yayımlanan banka ve kredi kartı ile yapılan harcamaların alt gruplara göre dağılımı incelendiğinde, Haziran ayında tüketim harcamalarında gözlenen olumlu seyrin, Temmuz ayında da büyük ölçüde devam ettiği gözleniyor. Öte yandan, Ağustos ayının ilk haftasında gıda ve gıda dışı ürün gruplarının tamamında harcama tutarlarının gerilediği dikkat çekiyor. Gıda ve giyim ürün gruplarının harcama tutarındaki düşüşte, mevsimsel faktörlere bağlı olarak fiyat düzeyindeki gerilemenin de etkili olduğu düşünülüyor. Öte yandan, 4 haftalık ortalamalara göre harcamalardaki yıllık değişimin tüm ürün gruplarında pozitif olduğu ve bu dönemde en hızlı artışın %84 ile elektronik ürünlerde gerçekleştiği izleniyor.
- Perakende ticaret sektörü güven endeksi Temmuz'da aylık bazda %9,6 artarak 94,6 seviyesine yükseldi. Söz konusu artışta, son 3 aylık dönemde iş hacmi ve satışlardaki olumlu seyir etkili oldu. Gelecek 3 aylık döneme ilişkin beklentiler pozitif sinyaller vermeye devam etmekle birlikte, önceki ay ile kıyaslandığında, iyileşme beklentilerinin bir miktar güç kaybettiği izlendi. Temmuz ve Ağustos aylarında mevsimsellikten arındırılmış verilere göre gerileyen tüketici güven endeksi de normalleşme süreci ile birlikte Mayıs-Haziran döneminde tüketim harcamalarında gözlenen toparlanmanın, ilerleyen aylarda bir miktar hız kesebileceğini işaret ediyor.

Kaynak: BDDK, Datastream

		Son Veri	Önceki Veri	
Toplam Üretim (yıllık değişim)	Haziran	% 25,2	-% 42,6	▲
Yurt içi Satışlar (yıllık değişim)	Haziran	% 14,5	-% 8,5	▲
Yurt içi Ciro (reel, yıllık değişim)	Haziran	% 8,0	-% 21,2	▲
İhracat (adet, yıllık değişim)	Haziran	-% 0,3	-% 36,6	●
İhracat (tutar, yıllık değişim)	Haziran	% 23,5	-% 35,7	▲
DTM Satın Alma Eğilimi (aylık değişim)	Temmuz	-% 4,0	% 12,9	▼
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 3,6	% 3,6	●

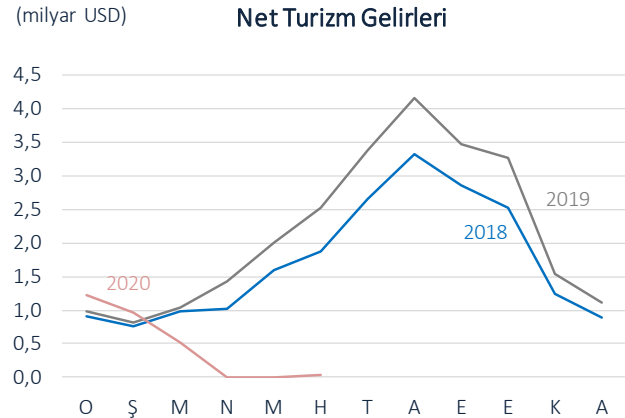
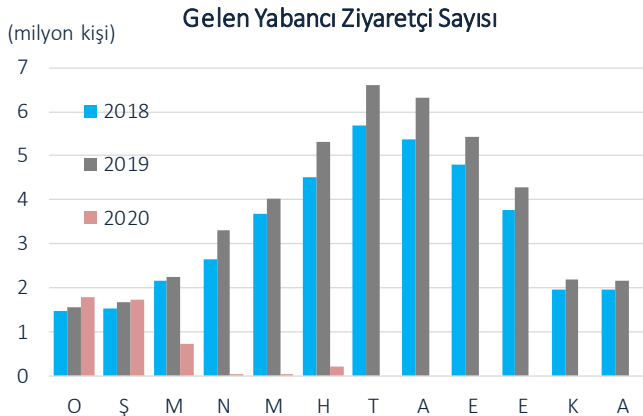
- Koronavirüs salgınının beyaz eşya üretimi üzerindeki olumsuz etkilerinin ilk olarak gözlenmeye başladığı Mart ayının ardından Nisan ve Mayıs aylarında sektörde toplam üretim yıllık bazda sırasıyla %52,3 ve %42,6 oranlarında daralmıştı. Normalleşme adımlarının başladığı Haziran ayı ile birlikte sektörde faaliyetin toparlanmaya başladığı görülüyor. Bu dönemde sektörde üretim %25,2 oranında artış kaydetti. Böylece yılın ilk yarısında sektörde üretim % 14 oranında daralmış oldu.
- Beyaz eşya satışlarının büyük bir bölümünü oluşturan yurt dışı satışlar, sektörün ana ihraç pazarı olan Avrupa'daki zayıf ekonomik aktiviteden etkilenmeye devam ediyor. Öte yandan, normalleşmenin küresel ölçekte kademeli olarak devam etmesi nedeniyle sektörün ihracatında Haziran ayında tedrici bir toparlanma olduğu görülüyor. Adet bazında ihracat yılın ilk yarısında %13,8 oranında daralırken, tutar bazında daralma %16,3 düzeyinde gerçekleşti.
- Yurt içi satışlarda ise, düşük seviyelere gerileyen faiz oranları ile konut satışlarındaki yüksek oranlı artışlar etkili oldu. Haziran ayında yurt içi beyaz eşya satışları yıllık bazda %14,5 oranında artarken, yılın ilk yarısında satışlar %4,2 oranında yükseldi.
- Üçüncü çeyreğe ilişkin öncü veriler sektörde toparlanmanın sürdüğüne işaret etse de salgının seyrine ve sektörün ana ihraç pazarı Avrupa'daki toparlanmaya ilişkin belirsizlikler sektörün yılsonu performansına ilişkin tahminleri zorlaştırıyor. Ayrıca, yurt içinde TCMB'nin sıkılaştırma adımları kapsamında faiz oranlarında gözlenen yükseliş eğilimine bağlı olarak ekonomik aktivitenin ve beyaz eşya satışları için önem taşıyan konut satışlarının baskı altında kalacağı tahmin ediliyor.

Kaynak: BDDK, Datastream, Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, İMMİB

		Son Veri	Önceki Veri	
Yabancı Ziyaretçi (yıllık değişim)	Temmuz	-% 85,9	-% 96,0	▼
Turizm Geliri (yıllık değişim)	Haziran	-% 96,9	-% 100,0	▼
Turizm Gideri (yıllık değişim)	Haziran	-% 84,3	-% 100,0	▼
Otel Doluluk Oranları (% puan, yıllık değişim)	Temmuz	-44,2	-45,9	▼
Takipteki Krediler Oranı	Haziran	% 6,5	% 7,0	▼

- Mart ayından itibaren yıllık bazda gözlenen düşüşün yılın ikinci çeyreğinde derinleşmesiyle yabancı ziyaretçi sayısında Nisan-Haziran döneminde yıllık bazda %98 oranında düşüş yaşandı. Bu dönemde, turizm gelirleri de %67,6 azalışla 3,5 milyar USD oldu. Temmuz ayında da düşüşün ivme kaybetmekle birlikte sürmesiyle ziyaretçi sayısında yıllık bazda %86'lık gerileme gözlemlendi. Böylece bu yılın ilk 7 ayında, yabancı ziyaretçi sayısı yıllık bazda %78 azalarak 5,4 milyon kişi seviyesinde gerçekleşti. Türkiye'de geçen yılın Temmuz ayında %75,6 olan otel doluluk oranı, bu yılın aynı ayında %31,4'e gerilerken, ilk 7 ayda %33 düzeyinde gerçekleşti.
- 30 Temmuz'da Resmi Gazete'de yayımlanan kararlar, konaklama sektöründe KDV oranı 2020 yılsonuna kadar %8'den %1 düzeyine indirildi. Kurban Bayramının yurt içi turizmde hareketlilik yarattığı izlenirken, Almanya'nın 4 Ağustos'ta Aydın, Antalya, İzmir ve Muğla'yı kapsayacak şekilde seyahat izni vermesinin ve Ağustos'ta Rusya'dan uçuşların başlamasının ardından günlük ortalama 20-25 bin yabancı ziyaretçi Antalya'ya geldi. Rus turistler özellikle Antalya pazarı açısından büyük önem taşıırken, 1-15 Ağustos döneminde yaklaşık 110 bini Rusya'dan olmak üzere Ukrayna, Almanya ve İngiltere'den toplam 325 binin üzerinde yabancı ziyaretçi girişi gerçekleşti. Salgın nedeniyle geç açılan turizm sezonunun ikinci bir dalga olmaması halinde Kasım ayına kadar uzayabileceği değerlendiriliyor. Kültür ve Turizm Bakanı Ersoy son gelişmeler üzerine yaptığı değerlendirmede, hava trafiğinde ilave bir olumsuzluk yaşanmaması halinde bu yıl 15 milyon turist sayısının yakalanabileceğini ve turizm gelirinde 11 milyar USD'nin aşılabileceğini belirtti.
- Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB) Başkanı Müberra Eresin, küresel turizm sektörünün salgından oldukça olumsuz etkilendiğini belirtirken, Türkiye'nin uyguladığı sertifikasyon programıyla salgının önlenmesi konusunda rakip ülkelerin ilerisinde tedbirler aldığını ifade etti. Eresin, sektörde toparlanmanın 2021 yılının bahar aylarından itibaren gözlenebileceğini belirtti.
- Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) 1 Temmuz'da yayımladığı rapora göre, salgın nedeniyle dünya turizm sektörünün 2020 yılında sektörde etkili olan 4 aylık durgunluk nedeniyle 1,2 trilyon USD gelir kaybına uğradığı, bu sürenin 8 aya çıkması halinde ise söz konusu kaybın 2,2 trilyon USD'ye yükselebileceği tahmin ediliyor. Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) 30 Temmuz'da yayımladığı rapora göre, salgın nedeniyle Mayıs ayı sonu itibarıyla dünya turizm sektöründe 2009 küresel finans krizinde yaşanan kaybın 3 katı büyüklüğünde bir gelir kaybı yaşandı. Raporda ayrıca, dünya genelindeki tüm destinasyonların %40'ının Temmuz ayı itibarıyla uluslararası turizme getirdikleri kısıtlamaları hafiflettiği belirtilerek, sektörde salgının seyrine bağlı olarak yavaş ama istikrarlı bir toparlanma kaydedileceği ifade edildi.

Kaynak: BDDK, Datastream, TÜROB

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem

Bölüm Müdürü ve Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Ahmet Aşarkaya

Uzman
ahmet.asarkaya@isbank.com.tr

Alper Gürler

Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Kaan Tuncalı

Uzman Yardımcısı
kaan.tuncali@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu

Müdür Yardımcısı
hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlkim Bengisu Tuncer

Uzman Yardımcısı
bengisu.tuncer@isbank.com.tr

Aslı Şat Sezgin

Uzman
asli.sat@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak

Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.